

JORNADA INICIACIÓ - ACO - 20 NOVEMBRE 2016

MILITÀNCIA I MOVIMENT

Edmon Ribatallada

Prèvia: El que de bo pugueu treure d'aquesta xerrada ho devem al llibret de J. L. Bolaños, *Permanecer en la militancia* editat pels Moviments Cristians Obrers de Catalunya, l'any 1985, en què m'he basat.

1 CONCEPTES

MILITÀNCIA: 1 f. [PO] [LC] Acció de militar. 2 f. [PO] [LC] Conjunt dels militants d'un partit, un sindicat, etc.

MILITAR: 1 1 adj. [LC] [DE] Relatiu o pertanyent a la milícia, a la guerra.

1 2 adj. [HIH] Relatiu o pertanyent als cavallers.

2 m. i f. [LC] [DE] [PR] Persona que professa la milícia. Un militar.

3 1 m. [HIH] [PR] ant. Cavaller² [3](#).

3 2 m. [HIH] [PR] Persona que pertanyia al braç militar de les corts de la Corona catalanoaragonesa.

Paraula incòmoda, passada de moda, desfasada, inclús ideològicament discutible.

Per nosaltres: és la pertinença activa a una causa, a una organització, a un moviment.

MOVIMENT:

1 1 m. [LC] [GL] Acció per la qual un cos o alguna de les seves parts canvia de lloc o de posició.

5 1 m. [JE] Allò que dóna animació, vivacitat, a una obra d'art, a una representació teatral, etc.

7 2 [SO] Moviment obrer: Actuació de la classe obrera per tal d'alliberar-se de l'explotació capitalista.

7 3 [LC] [SO] Moviment popular: Agitació popular.

7 4 [SO] Moviment social: Conjunt d'accions col·lectives encaminades a aconseguir una mudança social determinada o a resistir un canvi.

9 1 m. [AR] [FLL] Conjunt de manifestacions artístiques, literàries o ideològiques, amb una certa unitat de trets característics, que comporten un canvi respecte a l'època anterior.

9 3 m. [FLL] Conjunt de persones que integren un moviment, llur activitat i llurs obres.

Per nosaltres: el que està més enllà del grup o equip de RdV., el que ens engloba, ens envolta, ens abraça i ens fa estar en comunió, en col·lectivitat, és a dir en església.

Això també està en crisi actualment.

2 LA TEMPTACIÓ DE FUGIR (tiro la tovallola)

- Podem fugir per por, ara no tant al perill físic o les amenaces que puguin superar les nostres forces. Però sí podem tenir la temptació de fugir davant la por a mantenir els compromisos adquirits o les exigències que ens planteja la permanència en ells.
- Això és un signe del temps en que vivim. Sembla una opinió generalitzada que la gent defuig comprometre's i significar-se en tots els àmbits:
 - familiar: separacions de parelles, casoris tardans, fills més tardans, vells...
 - sindical: baixa afiliació, poca mobilització, aburgesament de les cúpules...
 - social: dificultats per trobar gent per les associacions de pares, de veïns, culturals (p.ex. geganters), inclús esportius!
 - polític: baixa afiliació, «professionalització» dels dirigents, falta de relleus, discontinuïtat dels joves...
 - religiós: una jerarquia qüestionada, poc transformadora, cada dia més allunyada de la realitat (penúltim p.ex. Prohibir! la incineració) i uns cristians cada cop més decebutos...

Per què fugim els militants? Què ha passat? Molta gent, després d'haver estat alguns anys compromesos, ho deixen córrer. Constatem que amb el pas del temps en molts col·lectius costa trobar relleus, sobretot en càrrecs més o menys directius, però també en la base i al final o desapareix l'entitat o tiren del carro una colla de vells que hi ha el perill que es perpetuïn en els càrrecs o que ho facin per pura inèrcia o per tossut voluntarisme forçat (amb tots els respectes i inclús admiració)... (CUPA, la mateixa presidència d'ACO...).

Com a vell que sóc, tendiria a culpabilitzar el jovent de falta de compromís seriós, d'inconstància, de debilitat... Segurament no seria just, també hi ha joves compromesos i també hi ha «veterans» que abandonen, en tot cas aquests tenen l'excusa del cansament per la feina feta i els joves no encara, però generalitzant, penso que seria encertat el diagnòstic.

L'experiència personal de Jesús és consoladora. Ell també va voler fugir, va tenir la temptació de deixar-ho tot, de voler que les coses fossin d'una altra manera, de no haver d'afrontar el que es veia venir a sobre... I davant d'això la seva postura, tot i dramàtica, és posar-se en mans de Déu i acceptar que es fes la seva voluntat i no la nostra (Lc. 22, 42). Jesús entén que ha de «romandre en Déu» (Jn. 14, 11 i 14).

Jesús també posa els seus seguidors en aquesta tessitura «*També vosaltres voleu deixar-me?»* (3 - Jn. 6, 60-71) Aquest seria el pitjor drama de molts dels que abandonen, no solament els seus compromisos, les organitzacions de base, de l'església, sinó que han deixat de seguir Jesús. I això és el realment preocupant, que Jesús ja no signifiqui res per a ells.

PREGUNTA 1: Què és el que fa que tingui o hagi tingut algun cop la temptació de defugir les meves responsabilitats de militant?

3 PASSAR DE TOT (estic cremat)

La travessia del desert. Caminar sense tenir gratificacions que ens ajudin i ens animin i facin més suportable el camí. Per això tots ens cansem i avui en dia molts es cremen.

De causes en podríem trobar moltíssimes:

- N'hi ha d'ambientals i estructurals. I aquestes no varien gaire, al contrari, ens semblen cada dia més poderoses. Ens cremen perquè ens fan sentir petits, impotents enfront d'elles, perquè ens depassen amb les seves enormes dimensions i/o monstruositat: poders econòmics, polítics, guerres, migracions, pobresa...
- Les misèries de les nostres pròpies organitzacions, on sovint hi trobem petites o grans batalles que acaben desencantant a tanta i tanta gent que s'hi ha acostat de bona fe o amb ganes de transformar el món. Tots hem vist i patit protagonismes malaltissos, uniformitats castradores, radicalismes infantils, lluites pel «poder», control excessiu, burocràcia, etc. Tot això pot ocasionar frustració i desencís.
- També podem trobar causes personals. Tan diverses com importants i no les podem enumerar aquí. Però en aquest aspecte potser seria important tenir present o repensar si cal l'oferta de formació que fa el moviment ja que tot i els esforços que es fan per formar militants, la realitat és que tendim a desanimar-nos fàcilment i abandonar. ¿Potser a vegades no hem sabut o volgut transmetre una fe madura i adulta? Ho hem tingut en compte en els programes d'iniciació a la militància organitzada? Donem prou discerniment i acompanyament a les persones que iniciem?
- Una altra causa és la sobrecàrrega de coses que fem. Potser degut a la realitat que ens exigeix, però tots hem vist com a les relativament poques persones que es mouen (els cansats fan la feina) se les sobrecarrega de feines, compromisos, càrrecs, presències... sovint superiors a les seves possibilitats. Llavors hom comença a desanimar-se i a sentir-se cremat o superat per la feina.
- Les actuacions de la jerarquia eclesiàstica tampoc ens ajuda gaire. Molta gent, en principi generosa i ben disposada, se sent defraudada per certes actituds i no vol ni pot assumir postures que no comparteix. Descobrir el nostre lloc en l'Església, crític i en comunió, no és gens fàcil.

L'experiència de Jesús en el desert i en el seu moment, no és pas menys dura que la nostra pròpia marxa pel nostre desert d'avui dia (Lc. 4, 1-18). És temptat en la part més feble i profunda del seu ser, on comença el deteriorament de la persona, allà on les motivacions queden al descobert... Només té la força de l'Esperit que el guia i és aquí on troba sentit a la seva militància. Entrar al "desert" sense el suport de l'Esperit pot ser un autèntic suïcidi. L'acció per l'acció ens pot portar al passotisme.

PREGUNTA 2: Fins a quin punt estic cremat? Quines són les causes del meu passotisme? Quin espai li dono a l'Esperit en la meva acció?

4 — VEGETAR PER LA VIDA — NI FRED NI CALOR

“Anem fent”, aquesta és potser la resposta més habitual que donem quan ens pregunten com estem. Allò preocupant seria que això fos literalment així, que només “anéssim fent”, que passéssim per la vida vegetant, sense implicar-nos en res, potser fruit del que hem comentat en els apartats anteriors, potser fruit dels anys, del desgast, de les desil·lusions, del cansament, del desànim, de les dificultats... acabem dedicant-nos a “lo nostre”, a la família (nuclear, com més petita i propera i tancada millor), o encara pitjor a la gastronomia (menjar i veure per menjar i veure) i a l'hedonisme (hem d'estar en forma, ens hem de cuidar, he d'anar al gimnàs...). Tot ens hi empeny a aquest estil de vida. A l'individualisme i el capitalisme —o l'individualisme capitalista— li convé fer-nos consumidors passius, no crítics, que no qüestionem res, que estiguem de tornada de tot, que res ens faci trempar —els diners a part—, que les coses que passen no ens facin ni fred ni calor, que reneguem de la política —massa complicada i bruta—, dels sindicats —una colla d'aprofitats—...

En definitiva que restem mig endormiscats i “feliços” en el millor dels mons possibles. L'“status quo” és molt còmode i, què carai, al cap i a la fi la vida són quatre dies i cal aprofitar-los, no podem arreglar-ho tot, tot és molt complicat, o sigui que ja s'ho faran...

I atenció, això també ens pot passar en els nostres grups de RdV, si no tenim cura i ens ajudem uns als altres, és relativament fàcil que amb els anys ens acomodem, “anem fent”, però deixem d'avançar, deixem de qüestionar-nos i per tant de créixer com a persones i com a cristians.

I ja posats, també el conjunt del moviment —d'ACO— podem caure en aquest parany. Després de 63 anys, és possible que no tinguem la mateixa empenta, que anem fent, però ens falti aquella espurna que ens engresqui i que ens empenyi a viure i comprometre'ns.

I sí, potser els temps que vivim no són propicis, les coses són molt complexes i no és fàcil trobar els camins adients —contra Franco vivíem (lluïtàvem) millor—; però no ens enganyem, la militància mai ha estat una cosa senzilla, per una raó o altra.

I l'Evangelí què hi diu? Doncs mireu que els passa als deixebles, inclús els cap-grossos (Lc. 9, 28-36). Tot i la transcendència del moment, s'adormen, i després es volen “instal·lar” en el seu benestar, quedar-se a viure als núvols —els modernets, al “núvol”— i finalment no saben el que es diuen, no saben el que fan, clar, estaven distrets, adormits, inactius, i no s'adonen del que passa. Cosa que també ens pot passar a nosaltres si no “vetllem i vigilem”, i més en aquest món tan canviant, per bé i per mal.

PREGUNTA 3: Com ho faig jo per no “vegetar” a l'ACO o en les organitzacions obreres?

5 — REINICIAR-SE A LA MILITÀNCIA

Sembla ser que hi ha dues coses bàsiques per mantenir la militància: alimentar-la i fer-la créixer, “menjar i caminar”. Dues coses que sovint no depenen directament de nosaltres, el menjar necessari són els mitjans que la majoria de vegades ens venen donats i caminar és necessari per arribar al cim on ens vol Jesús. Als militants del Regne ens pertoca doncs menjar i caminar, tot i saber que “només fem el que hem de fer”.

Menjar: Ho necessitem per avançar, per agafar forces i no defallir davant les dificultats. És acceptar el que ens ofereixen, les jornades de formació o de reflexió, la RdV, els estudis d'Evangelí, els recessos, les anàlisis de la realitat, les lectures, les celebracions, les pregàries... Ens hem de preguntar contínuament: “ De què ens estem alimentant?”. I reconèixer que no sempre garantim una alimentació equilibrada, que no sempre mengem prou o prou correctament. Que a vegades ens alimentem només de menjar ràpid i no dediquem prou temps a preparar les viandes. Que no mengem variat i de tot sinó només el que és més fàcil o ens agrada més, no el que ens convé més per la nostra salut —espiritual— i potser això fa que no creixem “des de dintre” amb la mateixa intensitat que ho fem en altres aspectes i dimensions, amb els desequilibris que això ens pot comportar per a la nostra militància i fe.

Caminar: És un signe de vida i de creixement. És el contrari de la inoperància i la paràlisi. És voler arribar al cim malgrat les dificultats i cansament. És sinònim de compromís amb voluntat de superar les situacions que vivim. És el compromís nostre de cada dia i és el compromís organitzat. És avançar amb un projecte de vida, treballant per transformar aquest món amb la utopia del Regne. Fins arribar al cim on podem veure “un cel nou i una terra nova”. Els militants ens formem caminant, actuant, comproment-nos. És així com la nostra fe s'expressa plenament.

Jesús viu i realitza aquesta doble dimensió en perfecta sintonia: El que l'alimenta és el que li dona les forces per caminar (*«El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat i dur a terme la seva obra», Jn. 4, 34*). El contacte permanent amb Déu, el conèixer i complir la seva voluntat, el treballar en el seu projecte, són per Jesús una sola cosa, la que dóna unitat i sentit i vida al que Ell és i al que Ell fa (*«Jo i el Pare som u» Jn. 10, 30*). Però a més a més Jesús s'ofereix com a aliment i com a camí per a nosaltres (Jn. 14, 6). I és en Ell on hem d'arrelar la nostra força, el punt central d'on arrenca la nostra acció transformadora.

PREGUNTA 4: On arrela la meua acció? Com alimento la meua militància? Qui o què

m'ajuda a caminar per la vida en actitud militant?

6 PREOCUPATS, PERÒ NO DESESPERATS

Tenim clar que el camp de la nostra acció militant és el món. És allà «fora», a la intempèrie de la vida on es desenvolupa tota la nostra tasca transformadora i on posem en joc l'acció alliberadora que Déu fa a través nostre.

Sabem també que Déu és present en tants i tants gestos, esforços, presències, compromisos, accions que fan tantes persones, grups, moviments... que són compromesos amb la realitat i fan el possible per «dir una paraula» significativa i alliberadora. Tots aquests gestos són signes de la presència de l'Esperit, i són també signes d'esperança. Això ens ha d'animar, malgrat les dificultats, a trobar-nos amb la gent, cristians o no, que assumeix la seva fe lligada al compromís, convençuda de que és possible el canvi i les transformacions que necessita el nostre món.

Entrar en una dinàmica d'esperança joiosa, inclús enmig de les dificultats, seria un veritable regal en els nostres dies. Mantenir amb tossuderia un sa optimisme pot ser la fórmula per sobreposar-nos al desànim que a vegades enterboleix la nostra mirada. Confiar en la Paraula de Déu ens permetria relativitzar tantes coses que, per la càrrega d'absolutisme que hi posem, es converteixen després en motiu de frustració i desesper. Obrir-nos a les noves experiències de transformació que alguns emprenen ens permetria rejuvenir el nostre esperit per poder fer una lectura nova de la realitat i per a potenciar i enfortir els nostres grups.

Jesús va anar fins el final —fins a la mort— perquè sempre es va mantenir en la confiança del Pare. En el seu «*confio el meu alè a les teves mans*» de la creu (Lc. 23, 46) se sintetitza tot el que fou per a ell una constant de vida. Jesús mor amb aquesta consciència, perquè també hi havia viscut, fruit de la fidelitat que ha mostrat sempre a Déu («*El qui m'ha enviat és amb mi, no em deixa mai sol, perquè sempre faig allò que li plau*» Jn. 8, 29).

Jesús va confiar sempre en la Vida, en el treball amb la gent, en la persona, en els més petits... Moltes vegades hem comentat amb el nostre consiliari l'actitud d'esperança que es reflecteix en (Mt. 13, 24-30): donem temps a les coses i sobretot a les persones per tal que es decantin per si mateixes. Saber esperar. Hi ha un temps per a cada cosa, per a cada persona, per a cada grup... El temps de Déu és viure cada cosa al seu temps. És primordial que entenguem que la militància no és el molt o poc que nosaltres podem fer sinó que és a través nostre que Déu fa la seva feina en aquest món, que només som instruments a les seves mans i per tant que relativitzem la nostra acció i els nostres egos.

PREGUNTA 5: Com vivim la indignació davant les injustícies que passen avui dia? Com assimilem la impaciència per veure resultats immediats a la nostra acció?

7 UNA NOVA MANERA DE VEURE I VIURE

Si sabéssim «mirar» (com ens costa trobar fets per a les RdV), reconeixeríem el pas de Déu entre les nostres vides, en els esdeveniments que vivim, en les persones que tenim a prop. Contemplar, restar a la vida en actitud d'obertura és capacitar-se per sentir la presència de Déu en ella.

I potser això ens donaria serenitat i realisme per veure les coses i sentir-les com a veritablement noves, destriant les que són fonamentals i les que són superficials o secundàries. És allò de l'anar a fons en les nostres revisions.

Potser ens cal conrear (més) la dimensió contemplativa de la vida enmig de la nostra militància, aprofundir o directament descobrir la pregària, el temps per Déu enmig del nostre activisme. I això és una cosa que em sembla molt difícil, a mi em costa molt, de fet no sé fer-ho gaire per no dir gens. **Ser contemplatiu en l'acció em sembla com si fos cosa de privilegiats**, i quan he trobat gent que ho viu així confesso que sempre m'han fet enveja i inclús m'ha semblat com si fossin una mica estranys o fessin una mica de floritures místiques. Però quan hi penso veig que sí, que és una dimensió necessària a la que hem d'aspirar i proposar-nos de treballar per aconseguir-la, ja que potser no es dóna de manera espontània —ni ambiental.

Potser això pressuposaria un tarannà al mateix temps militant i despreocupat o inclús «despenjat», pel fet de viure en el temps de Déu, en comunió amb ell, sabent senzillament que ELL ÉS. Llavors el militant s'obrirà a l'amor, en perfecta solidaritat amb l'altre. I és des d'aquí que hom podrà relativitzar-ho tot, però compromentent-nos en tot. Res ens resultarà indiferent ja que reconeixerem una «presència» inclús en els detalls més minsos. El militant romandrà, perquè Déu roman en tot.

Jesús, com a militant madur viu aquesta dimensió amb tota naturalitat. Potser per això resultava tan desconcertant i, per això, confonia tant la gent del seu temps. **Tot ho relativitzava i tot ho assumia**. I això li donava un gran prestigi, una gran autoritat (*«els ensenyava amb autoritat i no com ho feien els mestres de la llei» Mt. 7 29*).

Sens dubte veure les coses més enllà de les aparences, veure que en les coses que fem o vivim hi ha un projecte superior, dóna un poder i una llibertat per anar per la vida amb veritable autosuficiència i fins i tot pretensiosament. I Jesús ho vivia així. Només viu per a Déu i per als altres. Viu en la contemplació. I ho viu com un absolut (*«...vingui el teu Regne, que es faci la teva voluntat aquí a la terra com es fa en el cel. Mt. 6, 10 i Busqueu primer el Regne de Déu i fer el que ell vol, i tot això us ho donarà de més a més. Mt 6, 33*)...

Tot i que per altra part, lluita i descol·loca a aquells que precisament volen encotillar Déu i les persones amb lleis, prejudicis, ambicions, falses justificacions, etc.

PREGUNTA 6: Com ens ajuda la RdV a conrear la sensibilitat necessària per discernir i distingir en la nostra vida i en les persones el que ha de romandre com a absolut i el que és només relatiu i passatger?

8 ... I MOVIMENT

Com hem vist en la definició, el concepte de moviment implica canvi i a fe que en els 63 anys de vida de l'ACO n'hi ha hagut per donar i vendre, de canvis, tant interns —no és el mateix l'ACO d'ara que la de l'any 1953, ni en el nombre, ni en l'extracció social dels militants—; i ni per descomptat no és el mateix el context en què ens movem, ni socialment, ni políticament ni econòmicament té gaire a veure aquella realitat amb la d'ara, tret d'estar dintre d'una macroeconomia capitalista.

És per tant lògic i pertinent que la militància també hagi canviat. Efectivament, el compromís en organitzacions obreres era, a la pràctica, l'únic compromís que admetia i comprenia ACO en aquells anys. Això és obvi que ha canviat. I penso que per bé.

Tot i que no n'hem de renegar, hem anat descobrint que és molt més ampli, que abasta molts més aspectes que únicament el sindical. Així doncs sabem i valorem la implicació en les associacions cíviques, associacions de veïns, associacions de pares i mares, associacions culturals, associacions esportives, per què no?, ja que potser **no depèn tant de l'on estem sinó del com hi som, en quina actitud**: simples afiliats o actius, acomodats o crítics, vius o vegetatius?... Sense deixar de banda el fet que el mateix treball (o l'atur) el podem viure com a compromís i per descomptat valorant els que tenen la sort —voluntat i paciència de emmerdar-se en un partit polític, també— o sobretot —jo diria que hem après a apreciar i reconèixer el compromís amb les persones concretes, els petits i anònims compromisos amb els més propers, pares vellets, fills petits, parella, familiars, veïns de l'escala o el barri o el poble...

I també hem après a descobrir i reconèixer i valorar com a militància el compromís en el propi moviment, dintre d'ACO, com a un servei més que podem fer a la classe obrera i a Déu, vegeu sinó el testimoni de totes i tots els que han passat per algun d'aquests serveis.

Jesús de Natzaret, militant autèntic, escriu l'any 1990 en Teodor Suau en aquell Documents d'ACO número 1 titulat *L'autenticitat militant* i que us recomano rellegir per entendre molt millor —amb molta més claredat i concisió, només 6 pàgines— el que he intentat dir avui.

També us recomano rellegir el número 19 d'aquesta mateixa col·lecció *Militància sociopolítica i espiritualitat*, d'en Jesús Renau (<http://acocat.org/mediateca/militancia-sociopolitica-i-espiritualitat-0>), on entre altres coses diu: “Nosaltres, militants socials i polítics creients, participem de la mateixa missió de Jesús, en la doble variant, atenció personal i lluita estructural” (pàg. 19).

En conclusió el moviment (ACO) tot i canviant, ens impulsa a la doble militància organitzada, àmplia i diversa, tant al món obrer (incloent-hi el que diríem militàncies domèstiques!), com en la construcció del Regne que ens pertoca com a cristians, però també ens proporciona eines amb les quals alimentar-nos i créixer com a cristians, com a treballadors i com a persones. Aprofitem-les.

PREGUNTA 7: Quines dificultats creus que hi ha per assumir compromisos interns, dintre de l'ACO? Com creus que es podrien superar?